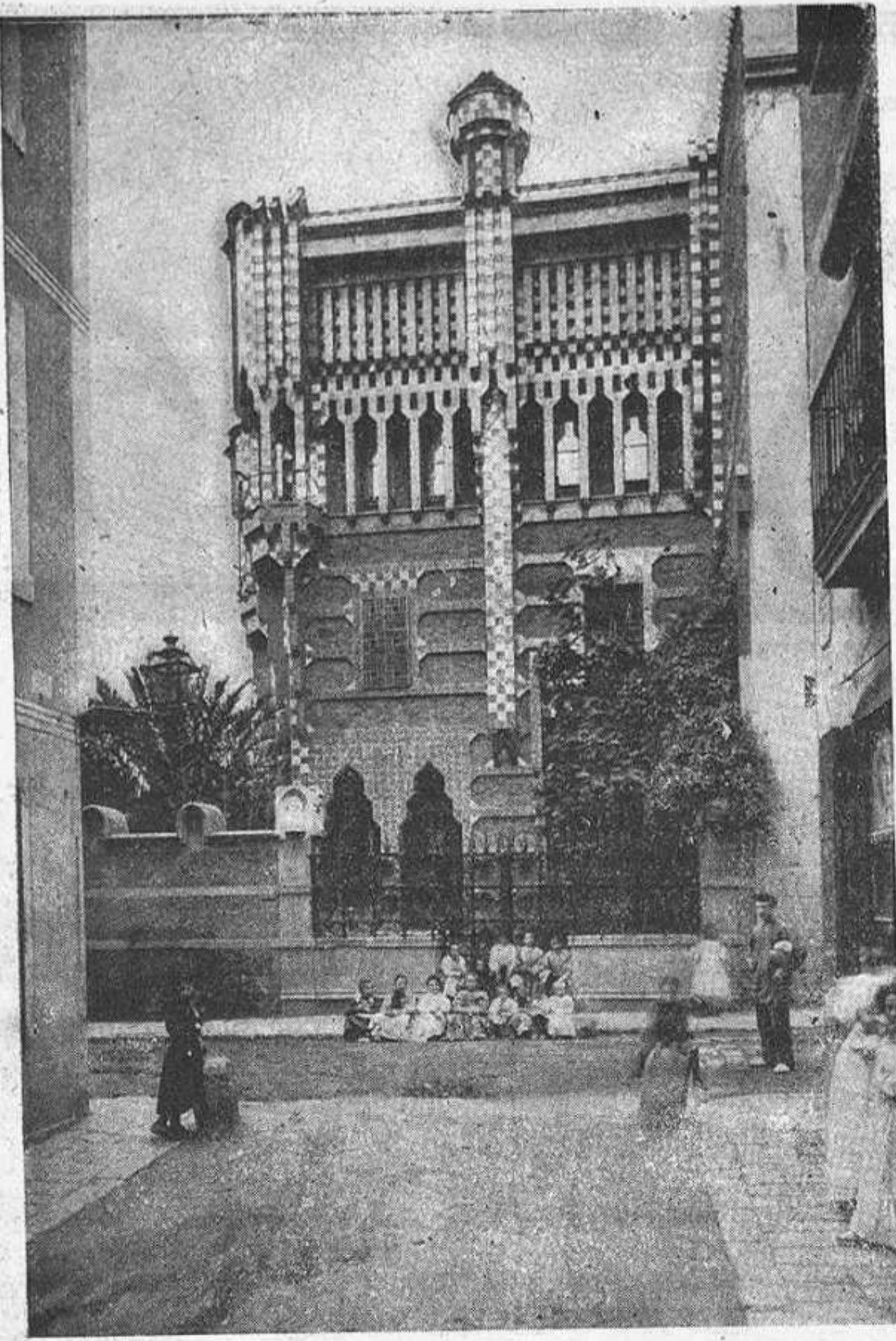

La veu dels sacrificats: —¡Ha arribat la teva hora!

(Dibuix de M. Moliné.)

138

La casa del *Misteri de Gracia*.

(Vegis l' article de la pág. 7.)

MORTS INSEPULTS

A diada dels Morts à Madrit va anticipar-se de mes de una setmana. Y ara 'ls explicaré, si m' prestan atenció, 'l com, el perqué y de quina manera 's va realisar aquest sucés tan extraordinari, en virtut del qual no sols se va anticipar de més de una setmana la diada dels Morts, sino també la gran *Castanyada* de Totsants.

Vels'hi aquí que un periódich titulat *El Nacional* que á Madrit se publica, un dia va pegar ensunyada sentint una pudó que tapava 'ls esperits y feya caure d' esquena.

Provenia la peste del cantó de Cádiz, bressol en días mes felisos de la llibertat espanyola, y avuy llit abriganat ahont se revolcan els vics mes monstruosos... alló que diu la Biblia de Sodoma y de Gomoria: no se si m' entenen. Bé 's cone x prou que á copia de progresos conservadors y fusionistas hem retrogradat fins als temps abominables propis sols de las més desenfrenadas decadencias.

Sort que á Cádiz hi havia una autoritat molt gelosa: un governador modelo; l'última y la mes perfecta creació del caciquisme; una especie de *ribot* que per tot ahont passava 'n treya no encenalls, com els altres ribots, sino grossas estellas....

Y resultá que á Cádiz se jugava... pero, vègam Deu ahont no se juga? Y resultá que 'ls jugadors de Cádiz satisfeian una especie de contribució mensual, á fi de que qui devia perseguirlos s' abstingués de ferho... lo qual, ben mirat, es un medi com un altre qualsevol de acabar ab el joch, perque si á copia de pagar la contribució 'ls jugadors acaban per quedarse sense diners, está clar que al últim no jugarán.

Y resultá ademés que á Cádiz, com á totes las provincias, la prostitució estava admirablement reglamentada, pagant també un tribut, que res té que veure ab el tribut de las cent donzel·les. Pero com s'igual que á las pobres vestals no 'ls hi sortfan els comptes, y las mes de las vegades no feyan prou per llenya per mantenir encesa la pira dels sacrificis, s'averiguá que aixó era degut á que alguns individus del sexo contrari, de *trascantó*, 'ls hi estavan fent una competència desesperada.

¿Qué havia de fer l'autoritat davant de un abús que venia á disminuir els sanejats emoluments de la secció de higiene? Senzillament: lo mes práctich, y sobre tot lo mes productiu: matricularlos. Tot avants que deixar perdre aquest nou ram de una industria molt productiva, que venia á revelar la existencia de una gran riquesa *O-cult-a*.

Y 'ls filomenos varen obtenir cartilla al igual que las filomenas.

Aixó es lo que va descobrir *El Nacional* y aixó es lo que va fer públich, armantse desde 'ls primers moments una saragata de cent mil dimonis.

El cas no era per menos. El desde avuy célebre governador de Cádiz, no era un funcionari públich qualsevol de aquells que neixen y creixen pels seus propis mérits. Cert que de aquests avuy no se n' contan gaires. Els mes deuenys els seus cárrechs á favors de l'amistat y encare mes al parentiu ab algún dels personatges de l'olla. Y 'l governador de Cádiz es parent de 'n Maura, y en Maura es cunyat de 'n Gamazo y en Gamazo era ministre de 'n Sagasta.... Y en Sagasta al enterarse de la ocurrencia no sabia si riure ó plorar, perque mirada la cosa pel davant presentava un carís especial y mirada pel darrera oferia un aspecte molt distint.

La gresca anava creixent, quan á lo millor, la censura militar, vetllant sens dupte per la moral pública, va tatxar de cop y volta un dels articles de *El Nacional*, dihen:

—Vaja, prou xivarri. No estich per mes *meticulositat* de aquesta especie.

—¡Cóm s'entén!—cridí en Gamazo fet un drach de professó de Corpus. Al parent del meu cunyat no se l'deixa aixís sense defensa, quan un periódich l'insulta. ¿Ho teniu entés? Y aixó no pot quedar aixís mal tingui de costarme la cartera.

Y per la seva part el director de *El Nacional*, que per ser diputat á Corts se considera investit de la inmunitat parlamentaria, exclamá:—Ara veuré com jo no tinch res d'esteta: 'ls diputats som *inviolables*.

Y sense encomenarse á Deu ni á Sant Antoni, patró de las relliscadas periodísticas, no podent publicar en lo seu periódich l'article tatxat per la censura, 'l doná á llum imprés en una fulla extraordinaria, que 's vençue pels carrers de Madrit, arrebatantla 'l públich de las mans dels venedors.

A les pocas horas ja 'm tenen el diputat á la cangri. Y aquí comença á suar á fil, el tupé de D. Práxedes.

Per una part el president del Congrés se li presenta, sortint á la defensa del diputat pres y exigit la seva llibertat inmediata en virtut del precepte constitucional que consagra la seva inviolabilitat.

—Bueno, que 'l posin al carrer!—diu D. Práxedes que no vol bromas ab el president del Congrés.

—Ah!.... Ell al carrer? ¿Y donchs la meva autoritat com queda?—exclama 'l capitá general de Madrit.—Nada, aquí teniu la meva dimissió.

—Y está clar—exclama 'l ministre de la Guerra, acabanteli la *corretja*—¿heu posat en llibertat á un periodista que s' ha burlat de la censura? Donchs aquí va també la meva dimissió.

—Pero, amich mèu—li observava D. Práxedes—tingui en compte que la ley l'ampara.

—Ves, á mí que m' explica de lleys! Fa qui sab lo temps qu' estém faltant á totes y ara, precisament hem de tenir aquests escrúpuls? Nada, nada, donguim per dimitit.

—Bueno, home, bueno: no s' enfadi. Ja ho enrahanrem ab mes calma. Ves qué dirán las nacions extrangeres quan s' enterin de aquest bullit. Tot justament ara que de Paris venen tan bonas notícies....

Y amoixantlo y fentli no sé quinas promeses de que l'assumpto 's consultará y de qu' en lo successiu ja anirán las coses de altra manera, va lograr de moment aguantar aquest cércol de la desballastada bota; pero aixó sí, sense treure'n las mans, perque si arriba á separarlas, se li esmuny.

Pero mentres tant se n' hi anava el cércol mestre, 'l que ho aguantava tot: en Gamazo.

Tirant un pilot de llot sobre 'ls vics que á Madrit campejan—perque no puga dirse que únicament era á Cádiz ahont prosperavan—en Gamazo ha fugit ruidosament del camp sagastí.

Ab D. Práxedes no hi vol res, ni 'l pa del pressupost. S' han acabat totes las consideracions. Diu que vol fer foch nou. Cap dels seus l' abandonan. Diputats y senadors s' ofereixen á secundarlo. Y tots els funcionaris públichs colocats per la seva influència, fan lo que ha fet ell, presentar en massa la dimissió dels seus cárrechs.

Poden haverli desmanegat el *ribot*; pero no es possibile negar que fa molta feyna.

Ha donat á la fusió 'l cop de gracia: l'últim catxasso. Si D. Práxedes tractés ara de assegurar la seva vida ministerial, no trobaria companyía de seguros que li fiés deu céntims. Està ben llest.

Y tot, tot ha vingut á causa dels estetas, dels filomenos de Cádiz! ¡Qui s' ho havia de pensar!....

Y no obstant, considerantho bé trobarém que no ha

passat mes ni menos que lo que lògicament havia de succehir. La corrupció, la inmoraltat, la desaprensió, la barra erigida en sistema; el caciquisme desenfrenat, el nepotisme á l'ordre del dia, els vics tots cebantse en los organismes del Estat, fins á produir la mes repugnant de las podriduras, havian d'engendrar un fet, qu' es l'últim terme de la degradació. Faltava sols una gota de pus pera fer desbordar la gibrelleta... no ja la copa: y la gibrelleta asquerosa y prudenta s' ha vessat, y avuy tothom, tapantse 'l nas, exclama:

—Per pietat, trayeunos del devant aquesta peste.

**

Pero al mateix temps que sent tothom un invencible moviment de fàstich una reflexió justa y fundada s' arrapa al esperit dels espanyols, cayent com una massa sobre 'l cap dels governants, y en especial sobre 'l de D. Práxedes. Lo qu' es aquesta vegada no hi ha tuperé, per espés que sigui, que puga servirli de cuixí per amortigar la forsa tremenda del cop.

La reflexió del país es la següent:

—Es á dir, que cap de las infinitas catàstrofes qu' hem vingut sutrint en aquests últims mesos; ni 'ls desastres de Cavite y de Santiago, ni la rendició de Manila, ni l' ocupació de Puerto-Rico, ni la demostració flagrant y dolorosa de la impotència y de la torpeza del govern á despit dels immensos sacrificis realitzats pel poble; ni l' evaportació sense fruit de milers de milions; ni l' humillació emanada de tenir que firmar un protocol que 'ns entrega vensuts y desarmats á mercé de un enemic ávit de cebar-se en los últims restos de la nostra pobresa, despullantnos fredament de diners y de colonias: es á dir que res de tot això que havia de bastar per ensorrar no á un sino á mil governs, á vosaltres vos ha conmogut lo mes més nimfí, ni ha perturbat un moment las vostras digestions, y ara, per una qüestió bruta, asquerosa, ignoble, vos trobeu perduts, esmicolats, descompostos, atontats, estaburnits, ferits de mort?....

Així es, y per ser així, no pot negarse. Una vegada mes se compleix el proverbio llatí: «*Talis vita, finis ita*» que traduït al català vol dir: «Tal com visquerem, teniu de morir.»

Y ja no es una tomba oberta 'a que 's disposa á rebre 'ls seus restos, sino la clavaguera. Y no 'ls hi portarán pas ab carroaje fúnebre, com se fá fins ab els morts mes pobres: per abocals 'hi n' hi ha prou ab una bona escombra.

P. K.

CONFIDENCIAS MACABRAS

Alsant ab feyna la pesanta llosa de un soberch panteó de marbre blanch, deixa una calavera al punt de mitja nit el seu fossar, y escorrentse pels ferros de una reixa se'n va á doná un passeig fora el Camp Sant.

Espolsants de sobre el llim de terra que mitj cubreix sos ossos esquerdat, un' altre calavera s'alça del clot ahont jau, y saltant ben lleugé una paret baixa també á dà el vol fora el Camp Sant se'n va.

Se troban, se saluden y al poch rato sobre un marge sentats la conversa següent varen sostindre:

—Ja ho veus, va dir un d' ells, tots dos iguals! Tots dos un manyoch d' ossos y una cara sempre ab igual ganyota repugnat, y qui sab si en la vida ens separavan abismes d'injustícies socials!

—Ben aviat ho sabré si ab la franquesa ab que jo 't parlaré tú 'm vols parlar.

—La vritat et prometo.

—Donchs comenso.

—T' escolto ab atenció: pots comensar.

—Fill únic de un negrer, sas millonades vaig heredar quan sols contava onze anys.

Als quinze ja tenia tots els vics, y quan vaig esse á la major edat ma fortuna, de sobras empenyada, va anàrsen á rodar.

Ma joventut va ser, donechs, tan felissa que no recordo d' ella ni un pesar.

Donas, techs y xampanys la van fé alegre; tenint de sobras rals em van somriure sempre els amors fàcils,

y en beure y en menjar

á totas horas satisfer podía els caprichos més cars y més estranys.

¿Y tú?

—Fins als dinou pagés vaig ésser y vaig patir moltes vegadas fam.

—Tronat y sense ofici, en la política vaig trobar la manera de surar.

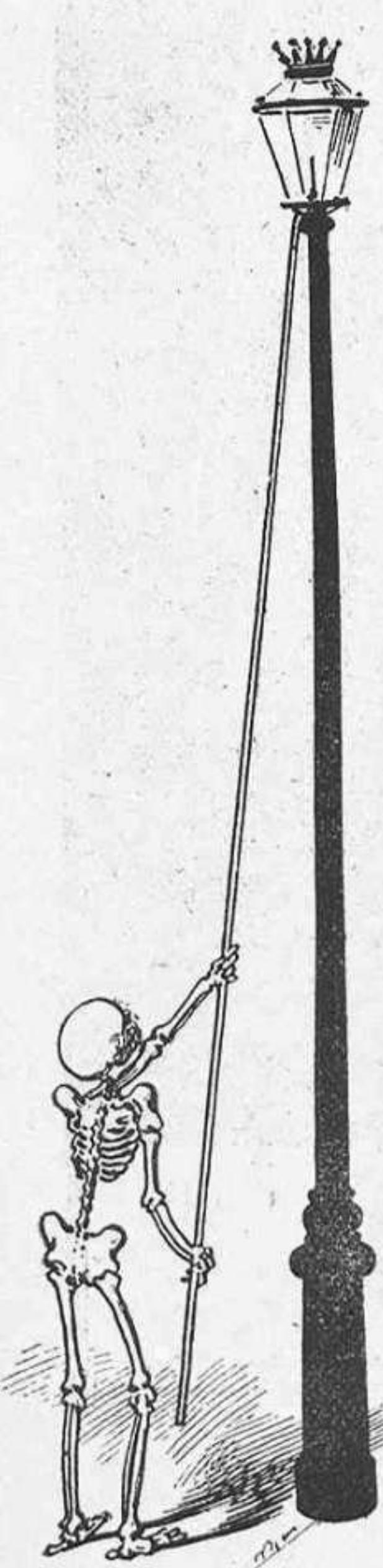
Com que no coneixia la vergonya tots els partits m' eren del tot iguals, y aquell que 'm va donar millor tallada aquell vaig defensar.

Vaig poguer ab mas manyas pescá á Cuba un destino important,

y als quatre anys d' ocupar aquell destino á Espanya vaig tornar rich com avants....

¿Y tú?

—Soldat, á Cuba van portarme tornant ab tres feridas als cinqu anys.

DESFILE FÚNEBRE

Municipals, quatres, Cubas,
Fransas... lo seu fí es segú.

—De nou ben rich y ab forsa més senderi
els pesos vaig deixar ben colcats,
y tallant redolins y els interessos
de préstams fets al cent per cent cada any
vaig donarme una vida regalada
fugint del vici lleig de traballar.

Llavors vaig ferme fé un hotel magnífich
vivint ab las majors comoditats....
—Y tú?

—Dos anys manobra y vuyt paleta
vaig dormí arreu deu anys sobre un mal jas.

—Ja pots contar quin luxo
havia desplegar en mon palau.
Alfombras, cortinatges, y domassos
eran tots fina seda ab richs brodats,
y jo estrenava vestits cada setmana,
lluhint gabán de pells y sempre ab clach....
—Y tú?

—No sé quants anys vaig teixir seda
y anava despullat.
—Per fi, com á tothom la darrera hora
per mí volgué arribar
y, noy, si haguessis vist quin bon enterro!
¡Quánts y quánts capellans,
y músicas, y oficis dels més grossos,
fastuosos funerals,
articles necrològics en la premsa
y un panteón sumptuós, piramidal,
per guardá aquests despojos preciados
com diu un rötol d' or que hi van posar.
Fins la mort fou per mí un apoteosis....
—Y tú?

—Cansat de farsas irritants
vaig protestar, potsé ab massa violència,
y 'm varen fusellar!

JEPH DE JESPUS:

D' ULTRATOMBA

(PER TELÉFONO)

RINCH!.. drinch!.. Comunicació ab el se-
nyor Morlesin. ¿Hi es?
—Sí; soch jo: digui. ¿Qui es vosté?
—En Cánovas.
—Caramba! ¿Qué tal? ¿Cóm està?
—Mort com sempre, pero una mica
més reposat que quan era viu. Escolti
¿qué hi ha de la nova estàtua? ¿Està ja
aixecada?

—Ay, no senyor! Las circumstancies no son gayre propicias
per aixecar estàtuas. La gent més aviat pensa en derribar las
que hi ha.

—Tan malament van las cosas?
—Tot lo malament que pugui imaginarse... y una mica més.
—Està acabada al menos la guerra de Cuba?
—La guerra? Tot està acabat; la guerra, Cuba, nosaltres,
lo lleó espanyol, els néts de Pelayo...
—¡No m' alarmi! ¿Qué ha succehit alguna cosa molt tre-
menda?

—Si senyor. ¿Sab quan s' enfonza una casa y sorprén á tots
els veïns dormint y 's aplasta com una coca? Així es lo que
'ns ha passat á nosaltres.

—Es dir que Cuba... ja no es espanyola?
—Ni Cuba, ni Puerto-Rico, ni casi la Puerta del Sol.

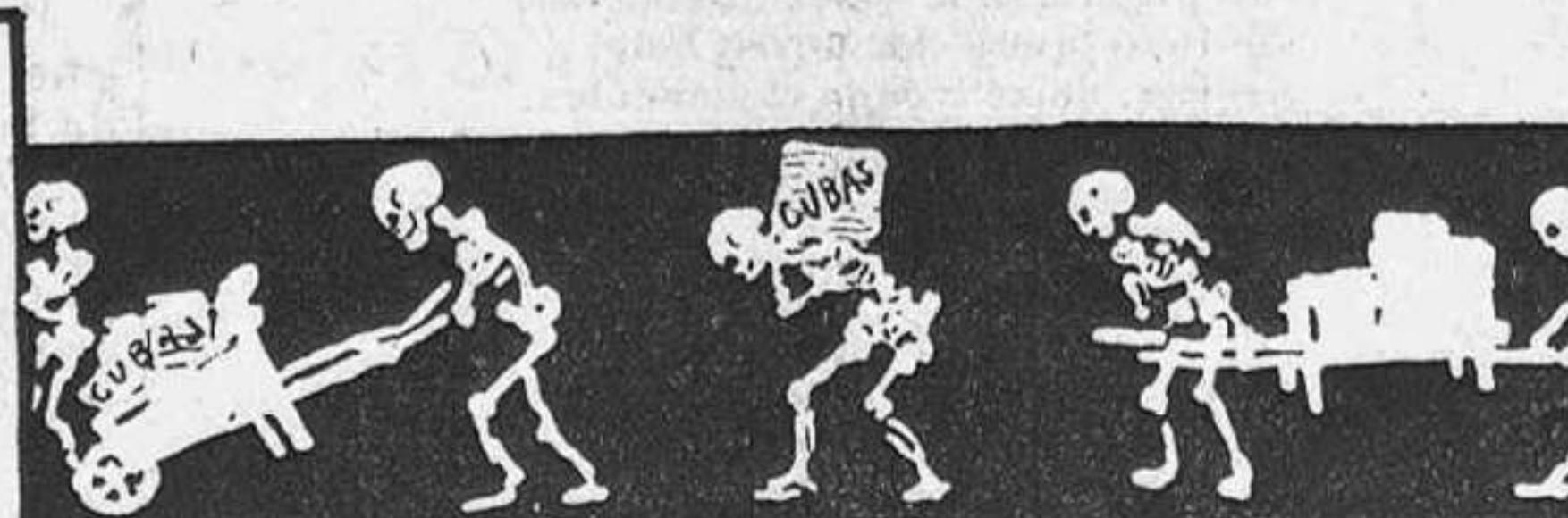
—Hasta Puerto-Rico hem perdut? ¿Cóm dimontri ha sigut
així?

—Pues de la manera més senzilla. Van anarhi 'ls nort-ame-
ricans, van desembarcar...

—Espiris, esperis. ¿Qué diu dels nort-americans? ¿Qué s' hi
han ficat per ventura?

—Per ventura, no; per desgracia deu volguer dir.

—Morlesin... á mí no se 'm reptà. Recordi sempre l' respecte
que 's deu als superiors.

—Dispensi: no 'm creya que aquí baix també mirés aquestas
cosas.
—Donchs s' equivoca... Jo sempre seré jo. Continuem. De-
yuu...
—Que 'ls nort-americans s' han ficat en nosaltres, que 'ns
hem barallat y qu' hem sortit de l' agarrada descalabrats per
una pila de dia.
—¡Es impossible!
—¡Impossible? Ja li dirán de protocols. Vagi á Cádiz un dia
que arribi un vapor ab repatriats y sabrà lo qu' es bo.
—Pero ¿y l' esquadra? ¿Qué han fet els nostres barcos?
—Enfonzarse davant de Santiago de Cuba... y bona nit viola.
—¿L' esquadra enfonzada? ¿El Colón, el Vizcaya, l' Oquendo,
l' Maria Teresa, aquells acorassats tan hermosos, tan formi-
dables, tan resistentes?
—¿Resistents? ¿Formidables?... ¡Cá!... Ara 's diu que...
(Interrupció).
—Segueixi: ¿qué es lo que 's diu?
—No puch: me tallarià la comunicació.
—¿Qui?
—El representant de l' autoritat.
—¿Aixís estan? ¿Censura telefónica?
—Telefònica, telegràfica, tipogràfica... Deu ó dotze censu-
ras; cregui que dona gust.
—Es dir qu' hem perdut Cuba y Puerto-Rico. Sent aixís ara
no més ens deuen quedar las Filipinas...
—Ja veurà: quedar, quedar... Si un escura-butxacas li pren
a vosté 'l rellotje y fugi 'l queda 'l rellotje?
—Naturalment que no: pero tinch 'l dret d' empaytarlo y
cridar y veure si puch tornar á recuperar la prenda.
—¿Y si 'l lladro corra més que vosté, ó si en lloc de posar-se
ell á corre encare li planta cara y 'l desafia?
—Caramba, tant dirá! Pero á Filipinas hi tenim una esqua-
dra regular, que no s' estarà segurament ab las mans plegadas.
—¿Pobretà! No plegadas: cremadas, rompidas, reventadas.
La esquadra de Filipinas jau als fons de la bahía de Cavite.
—¿La esquadra de 'n Montojo?... ¿La que...
(Nova interrupció).
—¿Veu? No se 'n pot parlar d' aquest assumpto.
—Si que donchs han fet lo que se 'n diu un pa com unas hos-
tias! Cuba perduda, Puerto-Rico perdut, las Filipinas...
—La sort d' aquéstas la decidirà la comissió de la pau. Una
comissió hispano-yanki que s' ha reunit á París pera tractar
d' aquestas qüestions.
—¿S' ha reunit ja? ¿Y qué ha fet per ara?
—Escoltar las exigències americanas y...
(Un'altra interrupció).
—¿Y qué?
—Y...

Quan l' hora tremenda aribi,
no s' escaparà ningú.

(Més interrupció).

—Es inútil. Tampoch pot tocarse aquest punt. Cuba, Fili-
pinas y París son avuy indiscutibles.

—Vaya una bromal! Cóm se coneix que jo falto! ¿Veritat
que si jo no hagués mort, tot aixó no hauria succehit?

—No ho sé; pero la gent que no creu pas així. Al contrari,
diu que aquells lodos venen d' aquells polvos, y que tot lo que
avuy passa es resultat de la política de vostè...

—¿Aixó diulen? ¡Contesta qu' es fals! El verdader responsa-
ble d' aquesta catàstrofe es...

(Nova interrupció y una veu que diu):

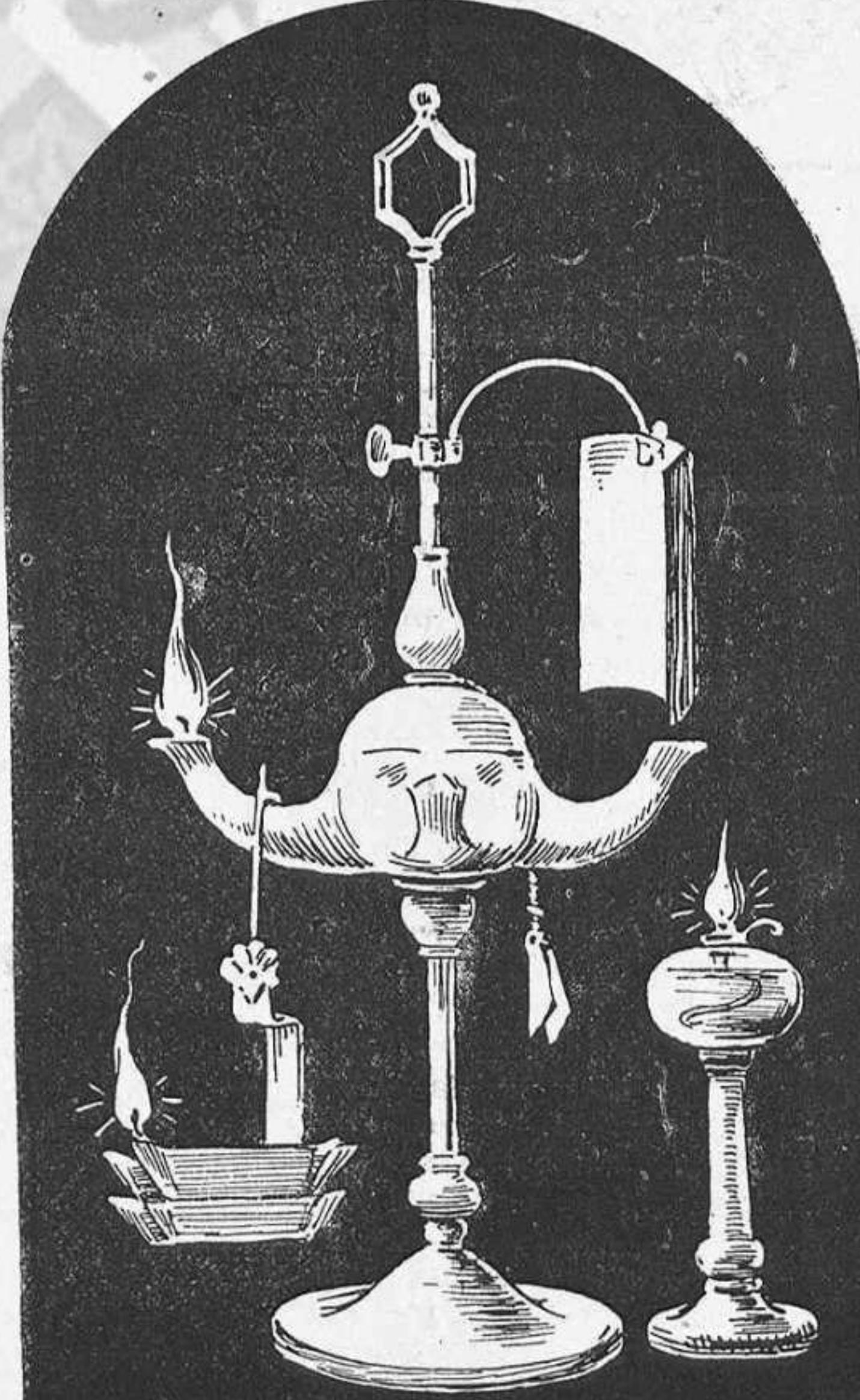
—Confereixia terminada!

Don Antón s' allunya del aparato y balancejant el cap va
murmurant:

—Casi casi acabaré per creure que vaig estar inspirat al
anar á Santa Agueda!...

FANTÀSTICH.

MORTS QUE TORNAN

Quan la huelga 'ls ha cridat,
tots, tots han resucitat!

LLEGINT EPITAFIS Y COMENTANTLOS

—Jau aquí 'l cessant Masó
que 's va morí á gracienc
per trobar colocació.
—Y quin cessant més decent!

—Descansa en aquesta tomba
l' anarquista Llamp Que cayga.
Va morí al desfè una bomba...
—(No diu si era de treure aya.)

—De resultas de un gran tech
per la diada del meu Sant
varen portarme aquí hont jech.
—(Perque t' afartavas tant....)

—L' infelis que jau aquí
fou lo licorista Artacho.
¡Planyéulo, que va morí
de tant analisá 'l vi!....»
—(Que cosas per di un borratxo!

—Jo soch el joba Juan Blanch
y encare harà biu serà
si no agués perdut la sanch.
(La sanch, y la ortografia.)

—Jau aquí 'l sabi Manent.
Requiescat in pace amén.
¡La Mort es trasformació
perque així 'l mon se restauri
ab son dols y suau petó....»
—(Apà, bunas, Senyor Mauri!

—Jau aquí en Francisco Llas.
Va morí en sa joventut
de tant estirar 'l nas.
—(Aquet si que m' ha fumut;
Com hi ha mon no l' entenç pas!)

—En Joan Ros descansa aquí,
mort de un mal qu' ell creya broma:
Pro fills meus, ningú pot dir:
d' aquest mal no haig de morir....»
—(Menos de part, si es un home!

—Jau aquí 'l ciclista Guarro
atropellat per un carro.
¡Que 'l plorí la gent sensata!
—(Serà insensat qui no 'l plorí,
pro amigo, 'l que á ferro mata
també es just que ferro mori.)

R. I. P. I.

—¡No hi ha res que més m' empipi
qu' aquests que no's venhen gayre!
No més puch entendre: *Ripi...*
—Ah, vamós, serà un versayre!

—¡Ojo, lector, no t' embafis!
Jo vaig morirme anys atrás
de tant fè'l que ara tú fas.
—Recristo! Prou epifanis.

Per la copia y comentaris

PEP LLAUNÉ.

DESCANS

Fosca era la nit, negra com gola de llop. Un tren de ferrocarril semblant a un monstre extrany, atravesava la planura embolcallada en les tenebres. La locomotora que ràpida s'arrossegava pantejant i llançant glopas de fum encès i esquitxos d'agua bullenta, portava la tripa plena de foix y mostrava dos fanals vermells, immòvils, com dos ulls injectats de sanch.

Passà com una visió a través de l'adormida planura, sense deixar rastre. El fum se fongué en l'atmòsfera, y el terratrèmol soterrat del convoy s'ofegà en lo silenci de la nit.

De mica en mica anaren extingintse les estrelles misterioses que taxonaven la volta del cel: una ratlla de claror que a cada instant creixia en intensitat s'anava deixant en l'horitzó: se desvetllavan els auells llançant sos primers pioletos, y la terra, xopa de rosada, s'deixondia totxa, esperant per acabarse de aixerir el fresch alé del oreig y l'primer raig del sol.

L'home matiner que al treball ha de fier la subsistència ja feya estona que havia deixat el jas, trobantse revingut, després del descans, per a empindre novament la fatigosa jornada.

De l'estació de Bellpuig havia sortit la brigada dels carrières, que passan el dia encorvats sobre l'camí, remenant terra, apilotantla, escampantla, regantla pera major regal d'ella ab les suades del seu front. Ab les eynas al coll y al bras la cistella de la miserable virosta, avansavan per la línia, marxant ab lo pas desigual del pobre terreny cohibit per la feixugesa del cansanci continuo que roba l'agilitat y anticipa la velesa.

Tot d'una 'l que anaven davant de la comitiva s'pararen en sech, sentint uns mitj ofegats gemecs, y veient, a la mitja llum del crepuscúl, jagut sobre la via, un bulto humà.

Prompte tots ells formaren rotllo al entorn de aquell desventurat que apenas alenava. Tenia l'e p romput y las dos camas horriblement masegadas; brollava la sanch de sus ferides, tenint ab son color de púrpura la jaqueta blava que vestia, prenda de uniforme dels empleats de carril.

Els de la brigada l'venien conèixer desseguida. Cada dia l'veyan passar en un dels trens, quan afilarers en la cuneta y repenjats en les eynas suspensiu per un instant la seva feyna, durant lo ràpit pas del convoy. Era un guarda-fré. Tenia l'seu llloc dalt de aquella especie de garita que sobressurt de un dels furgons, gabia de auells humans, passejats dia y nit, sempre pel mateix camí, amunt y avall y amunt ab desesperant monotonia.

¿Qué havia passat?

Senzillament que aquell tren que algunes horas avants atravesà la planura embolcallada en la fosca de la nit, després d'escupirlo de la garita, li havia passat pel damunt triturant-li los ossos.... Y després s'allonyà xiulant.

—Pobre víctima del treball!... Pero mes que del treball, mārtir de la més inhumana de las explotacions'

En les línies del Nort — y crech qu'en moltes altres passa lo mateix — s'ha perdut fins la conciència de que l'home té necessitats que no poden eludir-se. Una d'elles es lo descans. Y los empleats no l'coneixen, ó no los permeten que l'conequin.

Lo guarda-fré recullit per la brigada de Bellpuig portava, segons diuhem, quan va caure de la garita estant lo tren en marxa, setanta horas de servei continuo. Setanta horas, pròp de tres dies cumplerts, sense despullar-se, sense ficarse al llit, estacat en lo seu puesto, y subjectat a una abrumadora responsabilitat personal, si al demanar fré la locomotora en les continguts pendents del trajecte, no era prou amant a obeir los xiulets de avis del maquinista.

Tot això per estalviar un miserable jornal, tot per imposar a un sol home la feyna de dos, a fi de que 'ls beneficis a repartir als accionistas y obligacionistes y las gangas corresponents als conceellers, y en especial als peixos grossos de la política que forman part dels concells de administració no sufreixin detriment.

Els que reposin tranquil, que 'ls pobres empleats ja vetllan. Si no vetllaven, al puesto seu un altre, y en paus ab l'amo.

Ja vetllan, sí: menos quan la son els rendeix y cauen extenuats, y l'tren els passa per damunt deixantlos convertits en un pilot de carn trinxada y masegada.

El guarda-fré de Bellpuig feya setanta horas que no dormia. Per si haurà trobat en la fossa l'seu etern descans.

Sr. Marqués de las Cinquillas, vosté qu' es un dels cap-pares de la companyia del Nort, si li queda temps, résili un pare nostre.

P. DEL O.

CASTANYADA

Furiós, indignat, terrible,
baixa l'espagnol la escala,
y arribantse hasta l'cantó,
—Castanyera —diu parantse:
veyam, qu'es tart y vol ploure;
¿cóm vos trobèu de castanyas?
—Oh! Molt bé: ja pot rodar
del Padró fins a la Rambla;
no hi ha un'altra castanyera
que las presenti més macas.
—Macas? Donchs no farém res:

jo las voldria corcadas,
lletjas, floridas, dolentes;
lo pitjar que hi ha en castanyas.
—Pero que s'ha tornat boig?
—Res, deixéuvs de camàndulas:
lo vostre deber aquí
es servi al públic que us paga,
y no aná a dilucidar
si la gent es boja ó sabia.
Jo vull castanyas dolentes.
—No 'n teniu? Veurem un'altra.
—Si que 'n teniu? Ho dihèu
y aviat arreglaré tristes.
—Home... està clar... de tenirne,
si que n'tinchi: sempre al triarlas
se 'ha de separar alguna
de més ó menos tarada;
pero galló aprofitaria?

—Miri que son molt extranyas!
—No us hi fiquéu ab això:
dihèu que 'n teniu? Veyámlas.
—Vaji mirant: en aquesta
hi ha tres corchs.
—Bona castanya!

Posula aquí: me la quedo.
—Aquesta es la mitat blanca
y l'altra mitat...

—Qué lletja!
Això es això: separada!
—Aquesta llença un olor
que.... ensumi un xich.

—Recaramba!

—Quina pesta!

—Y se la queda?
—Vaya! Primer que las altres.
—Aquesta sembla de suro.
—Això fos d'osso de diable!
Aqui; à la pila, à la pila!
—Tingui, dugas d'aixafadas
y floridas y...

—Molt bé!
—Tres que portan una escata
que no pot ser res de bo.

—Ah! ¡D' això se'n diu castanyas!
Jo us juro que m' heu servit
més bé del que desitjava.

—Ne té prou?

—Si! Ara escolteu

lo qu'heu de fé a pas de carga.

Aneu à Madrid volant,

recorren carrers y plazas,

y al arribá al domicili

del President, jalal escalas

amunt, sense vacilar;

peneirén dins de la cambra

y de part meva donén

aquest floret de castanyas

al il·lustre liberal

Práxedes Mateo Sagasta,

declarantli, al mateix temps,

que si son d'aquesta classe

es... porque m' trobo privat

de dàrashi de las altres.

Sr. Blasco Ibáñez va declarar-se autor de la fulla valenciana.

Pero aixòs com al Sr. Suárez de Figueroa li va valquer la seva condició de diputat a Corts per eximirse de la presó, no li ha valgut al Sr. Blasco Ibáñez el ser també diputat per no anarhi a raure.

Consigném el fet senzillament, abtenintnos en absolut de comentaris. Si al Sr. Blasco Ibáñez, sent diputat y tot l'engarjolar, a nosaltres, que lo som res, potsé ns fusellarán.

Llegeixo que s'ha donat una mica mes de llibertat a la premsa al objecte de que 'ls periodistas poguem tractar de la qüestió del Déute de Cuba y de Filipinas.

Per la meva part seré franch, declarant que no ho agraheixo poch ni molt.

Crech que la premsa té 'ls seus drets naturals, permes que aquests drets avuy no li siguin reconeguts.

De totas maneres consti que la premsa no es capaxeta perque puga obrir-se y tancar-se a capricho del govern.

Els gremis barcelonins van demanar permís a l'autoritat per reunir-se y nombrar representants al objecte de ocupar-se seriament dels impostos de guerra.

L'autoritat els hi ha dit que no podia ser.

Diguí lo que vulgui l'refrà «qui cobra.... mana.»

Se van cumplint els més pressagis.

Els comissionats dels Estats Units se negan resoltament a reconeixer el deute cubà. Es inútil alegar precedents històrics que determinan de una manera clara y categòrica, que al desprendre un país de la soberania de un altre, ho fa sempre assumint totas las cargas que pesan sobre d'ell. No hi ha en la historia un sol cas en que s'haja procedit de distinta manera.

Y no obstant, els comissionats yankees, instruïts per en Mac-Kinley, pres indeixin en absolut de aquesta regla de dret internacional, y fan la divisió del modo següent: L'illa de Cuba per ells; el deute de Cuba per Espanya.

Y es inútil que 'ls comissionats espanyols aleguin un sens fi de arguments incontrovertibles. Els yankees se 'ls escoltan com si sentissen ploure; s'abstenen de rebatre's, y acaben sempre dihent:—Nosaltres hem guanyat, y 's farà lo que volguém.

Podria sometres la resolució del assumptu a un arbitratge: aixòs ho fan sempre 'ls pobles quan no logran entendre's. Pero 'ls yankees tampoc hi passan. Han guanyat y 's ha de fer lo qu'ells vulguin.

Ja varem dirlo quan encare no s'havia reunit la conferència de París: desastrosa ha sigut la guerra, mes desastrosa encare resultarà la pau.

Lo mes trist, no ja per Espanya, sino pel concepte de justicia que hauria de presidir a totes las relacions entre 'ls pobles civilisats es que aquest ataco inaudit, s'està realisant a mansalva y entre l'indiferència general de tots els pobles d'Europa.

Y això qu'està sentantse un precedent escandalós que 'ns fa retrogradar fins als mes ominosos temps de la barbarie.

Tremolin, y obeheixin sense xistar las nacions débils, quan una de forta 'ls surti al pas y 'ls diga ganivet en ma:—Diners ó la vida!

La República francesa està atravesant una situació bastant crítica. A conseqüència de la qüestió Dreyfus, que no hauria hagut mai de traspassar els límits de un assumptu de caràcter exclusivament juridic, els ànimós s'han anat apassionant, alsantse contra 'ls partidaris de que 's revisi l'procés al objecte de rectificar qualsevol error que puga haverse cometé, una coalició bullanguera de caràcter marcadament reaccionari que 's preval pels seus fins particulars de l'honor y de la dignitat del exèrcit, que may han sigut atacades per ningú.

Ni l'exèrcit pot ferse solidari del fallo dictat per un concile de guerra, que no té cap motiu per presumir de infalible, ni 'l poble ha de consentir may que un sabre puga amenassar a las institucions republicanes, símbol de la justicia y font insestronable de la prosperitat del país per espai de 28 anys. Afortunadament a França l'exèrcit y la nació son una mateixa cosa.

Es d'esperar, donchs, que passarà aquest bull, y que 'ls esperits recobrarán la deguda serenitat, mirant ab desprecis las artimanyas dels que fingint un patriotisme exagerat voldrian arrastrar al exèrcit a violar el mes sagrat dels seus devers, aixòs com també las maquinacions dels insensats, predicadors rabiosos del antisemitisme, que tractan derenovar una lluuya religiosa prenyada d'odis y rencors, impropia dels últims días de aquest segle XIX, digne de passar a la Historia ab lo títol de segle de la il·lustració y de la llibertat de consciència.

Y ara, respecte als reaccionaris espanyols de tots canvis, que 's mostren escandalisats y en certa manera

N los 98 anys que van transcorreguts del present segle, cap diada dels Morts tan trista, com la del present.

Milers y milers de famílies honradas y traballadoras han de notar en aquest dia un buit en la seva llar, y un altre buit mes terrible encare en lo fondo del seu cor.

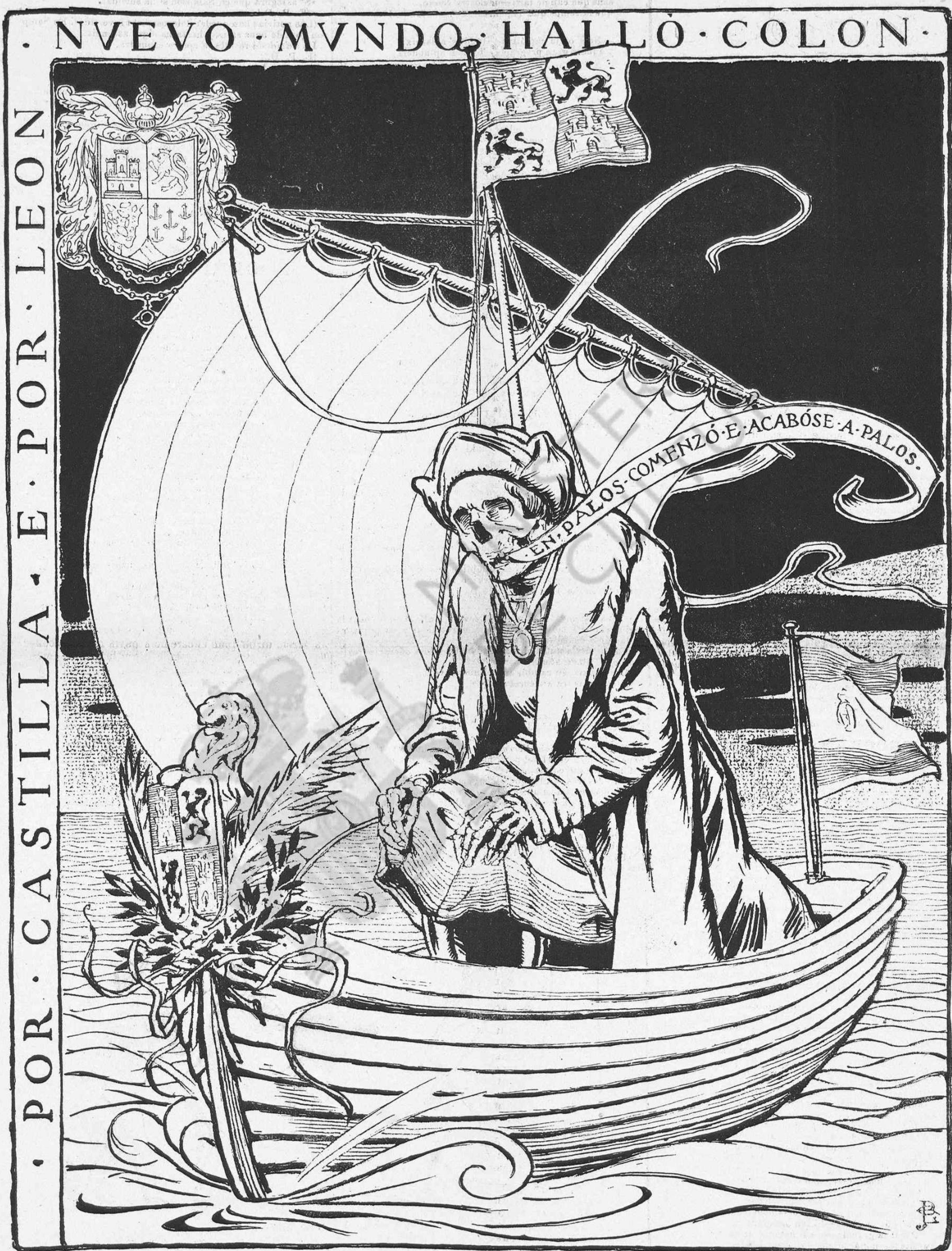
Sos fills, qu'eran per elles el consol, l'alegría y l'esperança han ucumbit miserableness, sacrificats a las torpes inaudites de uns governants sense pudor ni conciència. En nom de una

patria, que tant malament han sabut defensar aqueixos governants, els arrancaren dels seus brassos, condueintlos a la derrota y a la mort. Y ara colgats en la ingrata terra cubana o sepultats al fondo del océan dormen l'etern somni. ¡Pobres víctimas!

Anguniós ha de ser per Espanya l'dia dels Morts d'enguany. Las famílies órfanes de joves... La nació desmembrada y mutilada, debatentse en las urpias de un vencedor implacable... Casi sense sanch a les venas, totalment empobrida, sentint la pressió aplastadora de uns deutes colossals, espantosos, y donant inútilment les últimes gotas de la seva sustancia, expremuda com una llimona, per las grapas de l'Hisenda.

¡Compassió pels que han mort!... Pero compassió també pels qu' estan agonisant!

A Valencia s'ha reproduhit el fet del Sr. Suárez de Figueroa. També allí s'ha publicat una fulla sense passar per la censura. La fulla s'ocupava de la qüestió del gas, sobre la qual la censura havia prohibit parlar-ne. Nostre estimat corregional, el diputat republicà

(Dibuix de J. Lluís Pellicer.)

Gloriosa tornada dels ossos de Colón á Espanya.

ufanosos del conflicte per que està passant la República francesa, precisa ferlos present que val mes mil voltas aquella febre, que la nostra anèmia. Al cap-de-vall la febre denota excés de vida y un interès exagerat, si's vol, per la cosa pública, mentres que l'anèmia porta aparellades la debilitat, la posturació, l'indiferència y per final la mort.

El famós Sr. Ribot, un cop rellevat del càrrec de governador de Cádiz, va presentar-se á n' aquella ciutat al objecte de recullir els mòbils.

Lo poble, indignat, va dedicarli una manifestació bastant ruidosa que tingué de ser disolta per medi de la forsa pública.

Apuntis Don Pasqual aquest nou mérit en la seva fulla de serveys, perque si algun dia puja al candeler 'l seu parent Gamazo, puga tenirli en compte.

CARTAS DE FORA. —Blancafort.—L' arcalde de aquest poble ha fet servir la vara per lo que vostés ara van á veure. Havía vingut l' arquebisbe, y ell l' accompanyava molt cofoy, quan tot de un plegat se gira contra alguns veïns que estaven contemplant el pas de la comitiva y las empren ab ells á bastonadas, á causa, segons ell digué, de que s' havian cubert massa depressa. Aixis las gasta l' arcalde de Blancafort, sobre tot quan se veu al costat de un arquebisbe. Fins á cert punt als mansos els hi està molt bé per haver anat á fe'l badoch, y fins crech que n' han d' estar contents si consideran que haren anat á veure l' arquebisbe, 'ls han fet cardenals.

Arenys de mar. —Aquesta vila notable, entre altres particularitats per l' explèndit planté de frares y de monjas que vèrian, hi vist ab assombro 'l descubriment de un nou sistema de curar els attachs nerviosos del sexe femeni. Vá aplicarlo per primera vegada un capellá á una noya de vint anys, per medi dels aspergis y després de benefici la casa, 'ls mobles, els vestits y fins les robes interiors de la malalta. Ara aquesta està sana y aixerida com un pésol, tant que s' diu que fins ha passat á ser majorona del ensotanat, portantli 'ls seus pares la calaixera, com si s' tractés de una nuvia.—Vels'hí aquí un idili místich molt digno de ser cantat en redolins.

PROGRAMA DE FESTA

Una óliva xisela,—la nit s' enfosqueix; s' aixeca una llosa,—y un mort apareix; la llintera agafa—del bon vigilant que 'l cementiri guarda—dormint y roncant.

Va y á cada ninxo—dona tres copets, y els morts desde dintre,—malehínti els ossets, —¿Qui es que ve á turbarne—ara nostre pau?—diuhen—y ell contesta:—Lleveuus si us plau.

Y tots d' un sol brinco,—sens perdre cap ós surten y un escàndol—mouhen horrorós.

Quan el que 'ls eridava—los té reunits, prompte una campana—agita ab sos dits....

—Silenci, esqueletos—els diu—y escoltéu, que lo meu projecte—vull que sapiguéu: Demà n' es la festa—de casa, y convé celebrarla ab pompa—y explendor, perquè la dalla terrible—tant ha traballat enguany, que ben plena—d' oscas ha quedat; gràcies á las guerras—que Espanya ha tingut lo camp va aixemplantse—de la quietut.

Doncas tal xaripa—s' ha de celebrar, y ara lo programa—vos vull explicar:

Al despuntar l' alba—hi haurà grans repichs al crani dels pobres—ab ossos dels richs, ja que aquells en vida—tan van carregar que no 'ls ve d' un tanto—ni d' un centenar.

Quan las deu ne toquin—una exposició farém de coronas—premiant la pitjó; concert vindrà luego—de plors y suspirs que serán la bromà—de los cementiris; aquí vindrà viudas—á plorá á l' espós, després de dars' cita,—ab un rich talós; nebots en rich cotxe—vindrán tot seguit plorant á sos oncles—que 'ls han enriquit.

Doncas 'que plori—ab mes falsetat, aquell lo gran premi—d' honor s' ha guanyat, que tots los que creguin—de que l' altre mon no es tot una farsa,—ben tontos que son;

Bolero macabre,—mes tart ballarém, pro las pantorrillas—las suprimirém, ja que tots honestos—per forsa hem de ser: aquí 'ls de la Fulla—hi fan mal paper.

Per fi la gran dansa—d' honor s' armara, y tots los monàrquichs—vindrán á ballar.

sens que cap ne falti—de nostra Nació, que fa temps que 'ls pobres—de mort fan pudó...»

**
No s' ou ja cap oliva,—la nit s' aclareix; y aquest gran programa—tothom aplaudexix.

L' AVI RIERA.

UNA CORONA... DE PAPER

VEURÁN que resultarà bonica!

La formarém ab bossins de variòs periòdics, que guardo apilats temps há. Jo aniré retallant las fulletes y vostés tindrán la bondat de guardarlas.

Atenció, que agafó las estisoras. «Va?

«Los Estats-Units fa uns quants dies que parlan molt de les seves espases.

—¿Espases ells?

—Allí, de lo que hi ha abundància es de vaynas. (Y en efecte, 'l temps ha demostrat que ahont hi ha gran abundància de vaynas es... en un altre puesto).

«Los nort-americans cridan y bravatejan perque veuen que nosaltres cedim.

—El dia que observin que 'ls plantém cara; i com cambiarán d' actitud y arriarán velas desseguida!

(La profecia s' ha cumplert. Per més informes... á Paris, en lo local ahont se reuneix la comissió de delegats espanyols y americanos).

—Mac-Kinley ha solicitat l' intervenció del papa pera evitar un rompiment.

—Fransa, Russia y Alemania han fet als Estats-Units certas indicacions, que de segur els obligaran á moderar los seus imòtus.

—Austria està decididament al costat nostre.

—(D' això se'n diu beure en bonas fonts!)

—Gran triomfo!... Lo vapor yanki *Paris* ha sigut capturat per la esquadra espanyola.

—En las vidrieras de nostra redacció tenim exposada una fotografia del barco apresat.

(Y ab veure la fotografia vam haver de contentarnos. Lo de la captura ha quedat en projecte).

—Noticia gravíssima. La esquadra yanki està en aquests moments bombardejant l' Habana.

—Los bareos enemichs vomitan sobre la ciutat una pluja de focs.

(Y 'ls diaris vomitan sobre 'l públic una pluja de guatillas. S' ha acabat la guerra, y encare no ha caygut en l' Habana una sola bomba.)

—Viva Espanya! L' almirant Cervera, burlant hàbilment la vigilància dels nort-americans, ha entrat ab la seva esquadra en la bahia de Santiago de Ciba.

—Tot lo mon està admirat de la maravollosa operació realisada per l' ilustre marin.

—Los yankis, en cambi, estan anonadats.

—¿Que vajin ara á tréurel d' allí!

—Un' altra victoria! Los nort-americans han tractat de forsar l' entrada de la bahia de Santiago y han sufert un tremendo descalabro.

—Lo vapor enemic *Merrymac*, lo primer que va atrevir-se á penetrar en lo canal del port, ha sigut volat per un torpedo, enfonzantse immediatament.

(Pero després resultà que 'l *Merrymac*, havia sigut volat expressament pels nort-americans, que no s' proposavan altra cosa que fer lo que van fer, això es, obstruir l' entrada de la bahia.)

—Dia d' or! La esquadra de 'n Cervera ha sortit de Santiago de Cuba, á pesar de la vigilància dels enemichs.

—Hi ha notícies de que 'ls nostres barcos han passat ja per davant de Manzanillo.

—S' assegura que en Sampson s' ha suicidat.

—E. P. D.!

(Las notícies han quedat dolorosament invertidas. En Sampson gosa de bona salut y hasta ha sigut ascendit.

La suicidada resulta la nostra esquadra.

—E. P. D.!

No retallém mes: ja tenim prou fullas.

Ara les llegiran y enllasarém ab cuidado, 'n formarém una corona y l' adornarém ab unes bonas cintas fetas ab tiras de aquelles célebres pissarras.

Després, perque no hi falti cap detall, escriurém en las cintas aquesta dedicatòria:

A LA FORMALITAT

DE LA GRAN PREMPSA ROTATIVA

morta ignominiosament

D' UN EMPAIIG DE NOTICIAS FALSAS

Y ja està llesta la corona.

—Ahont la cololarém ara?

—Tant se val... En qualsevol lloc.

—Avuy a Espanya tot es cementiri.

A. MARCH.

OBRINT CLOTS

Lo sepulturer cavava

y jo l' estava mirant.

—Diguéume, aquesta gran fossa

que brin aquí ab tant afany

serà per un mort de bulto?

—Pel més rich que hajas vist may;

pel més potent, pel més célebre

de tota la humanitat.

—¿Cóm se deya? ¿Voléu dirm'ho?

—Nostre imperi colonial.

—Acabada aquella fossa

comensá a obrirne al costat

un' altra també molt llarga.

Jo l' continuava mirant.

—Bon sepulturer, diguéume

dy aquesta? dper qui serà?

—Per un mort que ara han de durme:

per l' esperit nacional.

—Lesta ja, reprengué l' eyna

y cavá un xich més enllà:

era, si no de las grossas,

una fossa regular.

—¿Y aquesta altra, á qui 's destina?

—A la Hisenda del Estat.

—La enllesti, doná uns quants passos

y ab serenitat glacial

torná comensarne un' altra.

—¿També té 'l mort senyalat

aquesta? —vaig preguntarli:

—També.

—¿No 'm podríau dar

lo seu nom?

—Crech que li diuhen

nostra potència naval —

—Y sempre removent terras

ab lo cävech á la mà

y obrint fosas y més fosas

sense pendre may descansava,

jo 'l seguia y me 'l mirava

y li anava preguntant:

—Per qué té de serví aquesta?

—Per las glòries del passat.

—¿Y quest' altra que obríu ara?

—Pels ensomnis de demà.

—¿Y aquesta?

—Pels últims restos

de la nostra dignitat.

—Obri per fi la darrera

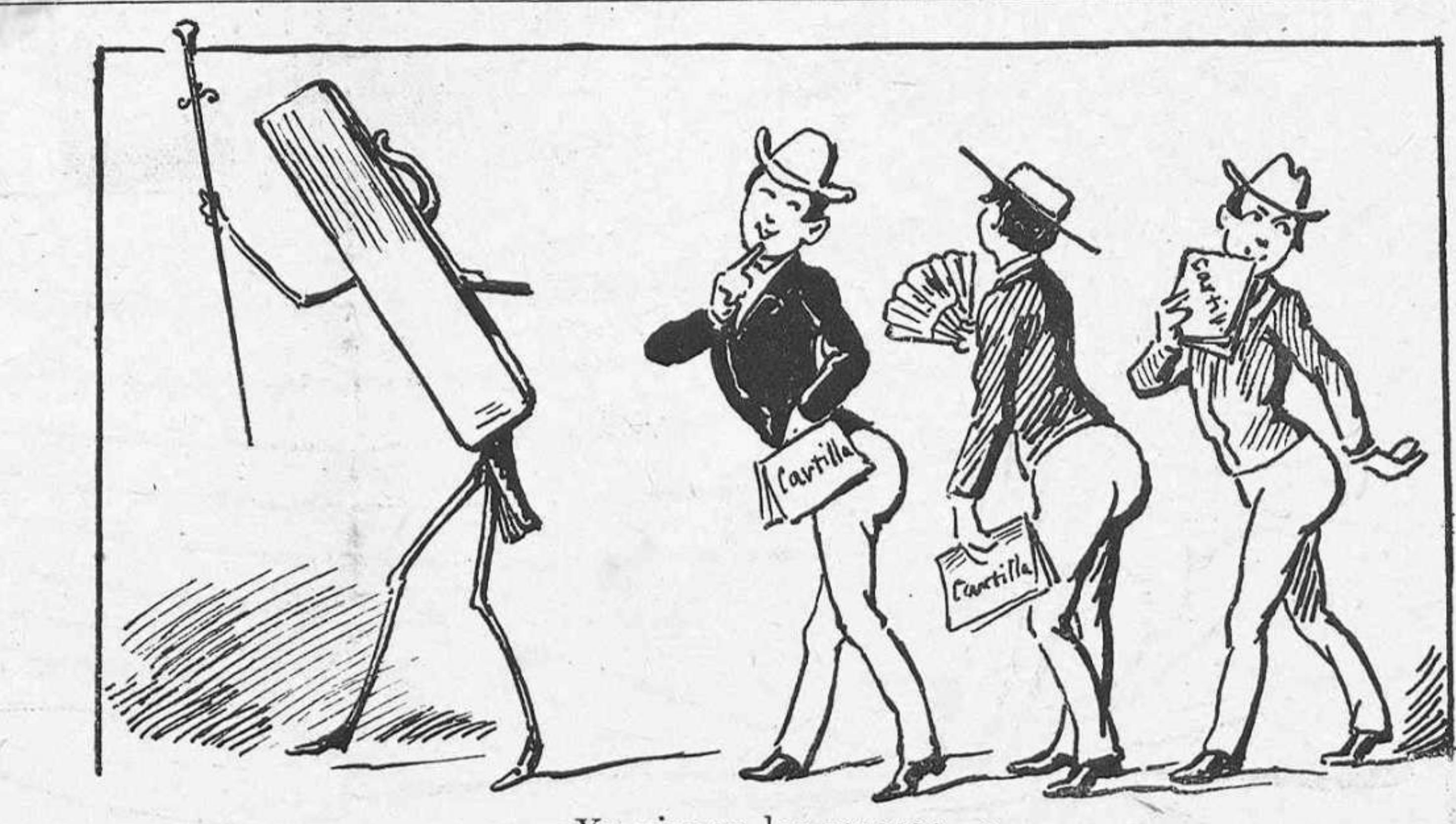
y era tan petita jtant!

que ab prou feyna si semblaiva

pel cadavr de un pardal.

—Bon sepulturer: de fixo

que us estéu equivocant.

«Ya vienen los sarasas...»

(Música de La Marxa de Cádiz)

LA PELEGRINACIÓ D' ESPANYA

De Sagunto... à can Pistraus.

Tomba tan xica y migrada,
¿qui la podrá utilzar?
—El mort pel qual jo la guardo
—¿Qui serà?
—¿Encare no hi caus?
—No; diguéu ¿qui ha de enterrars'hi?
—¡Nostra pobra llibertat!
—¿Qué! ¿Está mala?
—Aixis ho diuhen.
—Pero, aquí, en aquest espai
penséu poguer colocarla?
—¿Per qué no?
—Si es tan escás!
—¡Fuig!... Ab la poca que 'ns queda
¿vols dir tú que no hi cabrà?

C. GUMA.

EL MISTERI DE GRACIA

TOOTH que haja passat alguna vegada pel carrer de Sant Gervasi (Gracia) de fixo que s' haurá tixat en la casa-torra que porta l' número 24. Es un edifici original, de línies y massas molt fantàstiques, cubert exteriorment de dalt á baix de rajola de València. Es obra del arquitecte Sr. Gaudí, que l' trassá per encàrrec de D. Manuel Vicens. Vivia aquest allí ab la seva esposa D.ª Dolores Giralt y una nena que s' havian afillat, procedent de Almuñécar, quan els terremots de Andalucía. Si no recordo mal el nostre amic Sr. Mariezcurrena avuy difunt, que anà á Andalucía á treure vistes fotogràfiques, sigué l' encarregat de portarlos la indicada nena, la que contará avuy uns disset anys.

Morí fà dos ó tres anys l' Sr. Vicens, y poch temps després la víuda ab la seva afillada abandonavan la casa, passant á habitat la rectoria de Sant Joan. Una amistat intima els unia ab lo rector mossen Francisco Llanas, qui ja en vida del marit freqüentava molt la casa. La circumstancia de haverse 'n anat elles á viure en la seva companyia donà pabul á tota mena de murmuracions, havent ocasionat principalment el rum-rum de que n' ha anat plé tot Barcelona, ab motiu de haver ocorregut el dijous de la setmana passada un succés desgraciat y estremadament misteriós.

Vivia en una dependencia de la casa de la Sra. Giralt viuda de Vicens, al objecte de custodiàr-la y cuidar el jardí una familia pobre, parenta de la propietaria, y composta de marit, muller y tres criatures. Una d' ellas no contava mes que vintidós mesos, la qual, á la tarda del indicat dia sigué trobada ofegada dintre de un sortidor. Se n' adonà l' primer, un seu germanet de cinch anys: el pare era al treball y la mare estava rentant en un safreig situat en la mateixa finca.

Primer misteri: ¿Com una criatura de 22 mesos havia pogut enfilarse per la barana del sortidor y precipitarse dintre de l' aigua?

La mare la tragué del sortidor, demanà ausili, s' practicaren tota mena d' esforços per ferli expelir l' aigua que s' havia dragat, y un metje que l' examinà la donà per morta. Pero notà ab gran extranyaesa que en certs paratges del cos de la pobra criatura s' hinotavan senyalssospitosas que semblavan indicar que havia sigut objecte de una violació. Ne donà part al jutje, l' s' metjes forenses practicaren l' autopsia delcadáver, y segons sembla confirmaren plenament las sospitas manifestades en primer lloch pel seu comprofessor.

Segon misteri: ¿Qui era l' infame que podia haver comès un delicto tan monstruós?

A la torre no hi havia entrat visiblement cap persona forastera: ni la mare, ni l' s' nens, per ser de la familia s' podia creure que haguessen pogut abusar de la pobre nena. ¿A qui donchs atribuir la comissió de un crim tan brutal?

La opinió vivament excitada feu recarreua algunas sospitas sobre mossen Llanas: respecte á la seva vida privada se'n contavan de verdes y de madures, y partint del principi de que la mestressa de la torre viu en la seva companyia se sentà l' hipòtesis de qu' ell podia tenir la clau del edifici, entranthi y sortintne quan li convingués, de manera que se l' senyalà lo bastant, perque l' s' tribunals de justicia procedissen á la seva detenció, la qual s' efectuà l' diumenye.

La noticia de qu' està detingut contribuï á aumentar mes y mes la excitació y la curiositat del públic. Se parlà, no sabéu ab quin fonament de les declaracions que se suposa havia prestat; se digué, ignoréu ab quins motius, qu' en elles havia incorregut en certas contradiccions; y quan el jutje municipal de Gracia que havia comensat l' instrucció de las diligencias, envià junt ab elles al detingut al jutje de primera instància, no v' faltar qui observés que mossen Llanas no havia sigut objecte de la rigurosa incomunicació, que la gravetat de la causa semblava imposar, y que s' observa en altres cassos de menos trascendència... principalment quan el detingut no es un sacerdot.

Pero, en tít, sigan las que vulgan las visitas que v' rebre y las gestions que á favor de la comunicació v' ser possible practicar, el fet es que poch ans de terminar las 72 horas que marca la llei per elevar á presó la detenció de un ciutadà, lo

rector de Sant Joan, sigué posat en llibertat per anto del jutje instructor.

No volém reproduuir els comentaris á que donà lloch aquella mida, puig respectm sempre las decisions de la justicia. Lo que no podém admetre es l' actitud de certs periódics ultramontans, que s' mostran ayrats contra la opinió y contra una part de la premsa, per haverse ocupat de mossen Francisco Llanas, en la forma en que van ferho. Aquests piadosos defensors dels ensotanats, si tinguessen per ella verdader interès, haurien de aconsellarlos que portessin una vida exemplar y recatada que no pogués donar lloch may á certa classe de sospitas. Aixís, per exemple, si el rector de Sant Joan tingués á Gracia la fama de home virtuós que l' reverent Sr. Rodó tenia á Sant Martí de Provensals, fins entre las personas mes lliures de preocupacions religiosas, ningú l' hauria fet objecte de certa classe de sospitas. La circumstancia de fer vida comù ab la mestressa de la torre ahont ocorregué la mort de la nena, y altres particularitats que s' contan respecte á la seva conducta sacerdotal y privada, es lo que li ha valgut principalment el disgust que acaba de passar.

De totes maneras ab la llibertat del rector de Sant Joan no v' desapareixer el misteri de la mort de la pobre nena. Dimeses al vespre se suposava que una dona s' havia prestat á declarar que á fi de fer expir l' aigua á la criatura ofegada, li havia introduhid un embut en certas parts del cos, produhinli aixó las senyals que havian notat els metjes. Aquests podrán apreciar la verosimilitud de aquesta alegació, y l' Jutje instructor podrà medir la seva certesa. Medis te suficients per aclarir l' assumptu.

De totes maneras l' opinió pública, vivament excitada necessita explicacions, y es de creure que no li serán negadas, á fi de que si realment hi ha hagut crim, se descubrixi y's castigui al que resulti culpable, mentres que si s' tracta sols de un accident desgraciat, se desvaneixi definitivament la mes petita sombra de sospita.

R.

MEMENTO

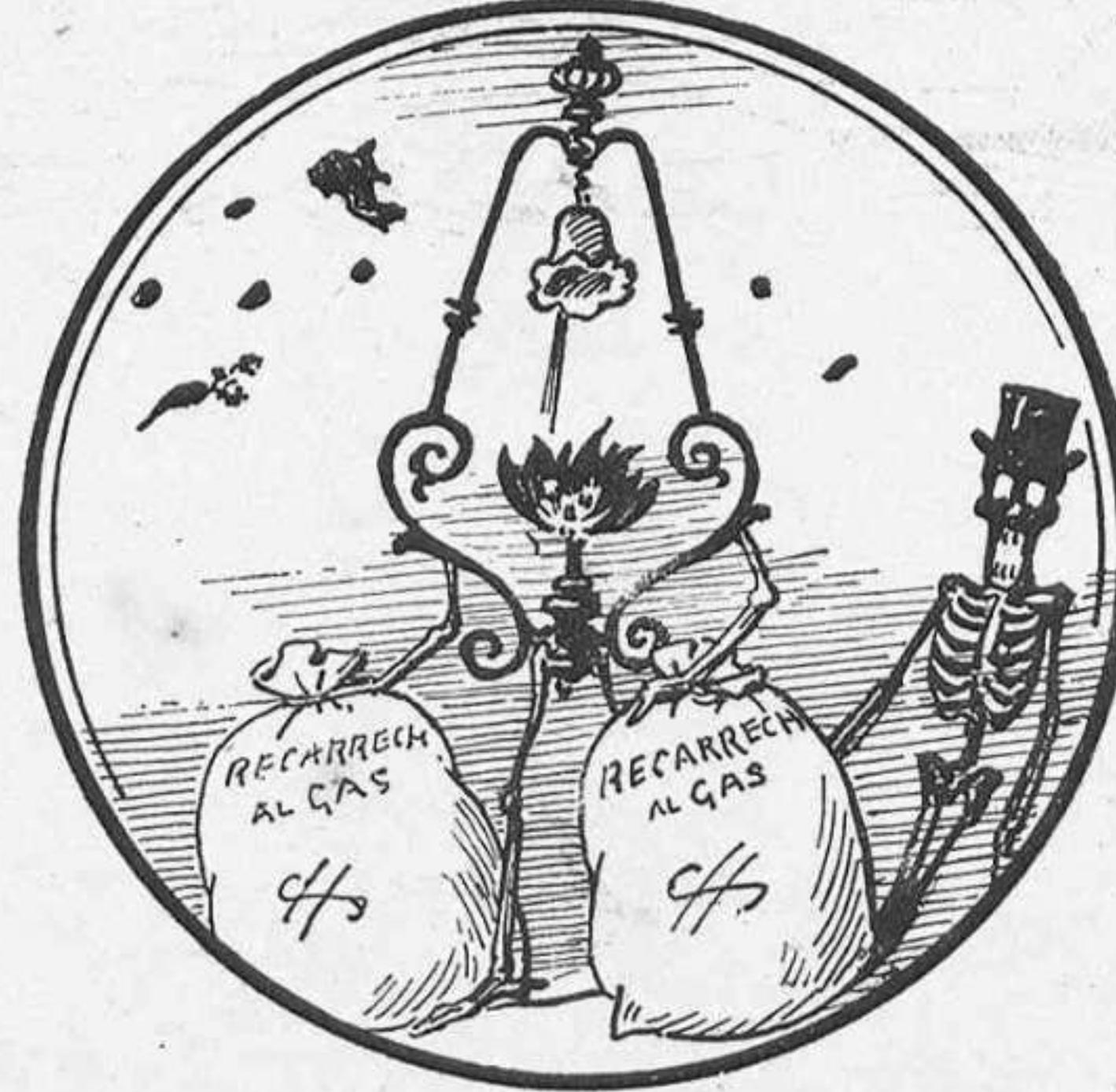
Un jorn lo Lleó d' Espanya
decrepit, vell, malaltis,
per qüestió d' una corona
de guerra va llençà l' crit.

Castells flotants plens de joves
s' allunyavan mar endins
al só de cansons y músicas....
dels que s' quedavan aquí.

Y' es espanyols boy borratxos
(borratxos d' un fals espiritu)
somniavan ab la derrota
d' en Goliat pel neu David.

Esperada ab ànsia fera
vingué la batalla al fi
y ab descarnada eloquencia
los fets vingueren á dir
que si per una corona
lluytá l' Lleó ab tant fàtich,

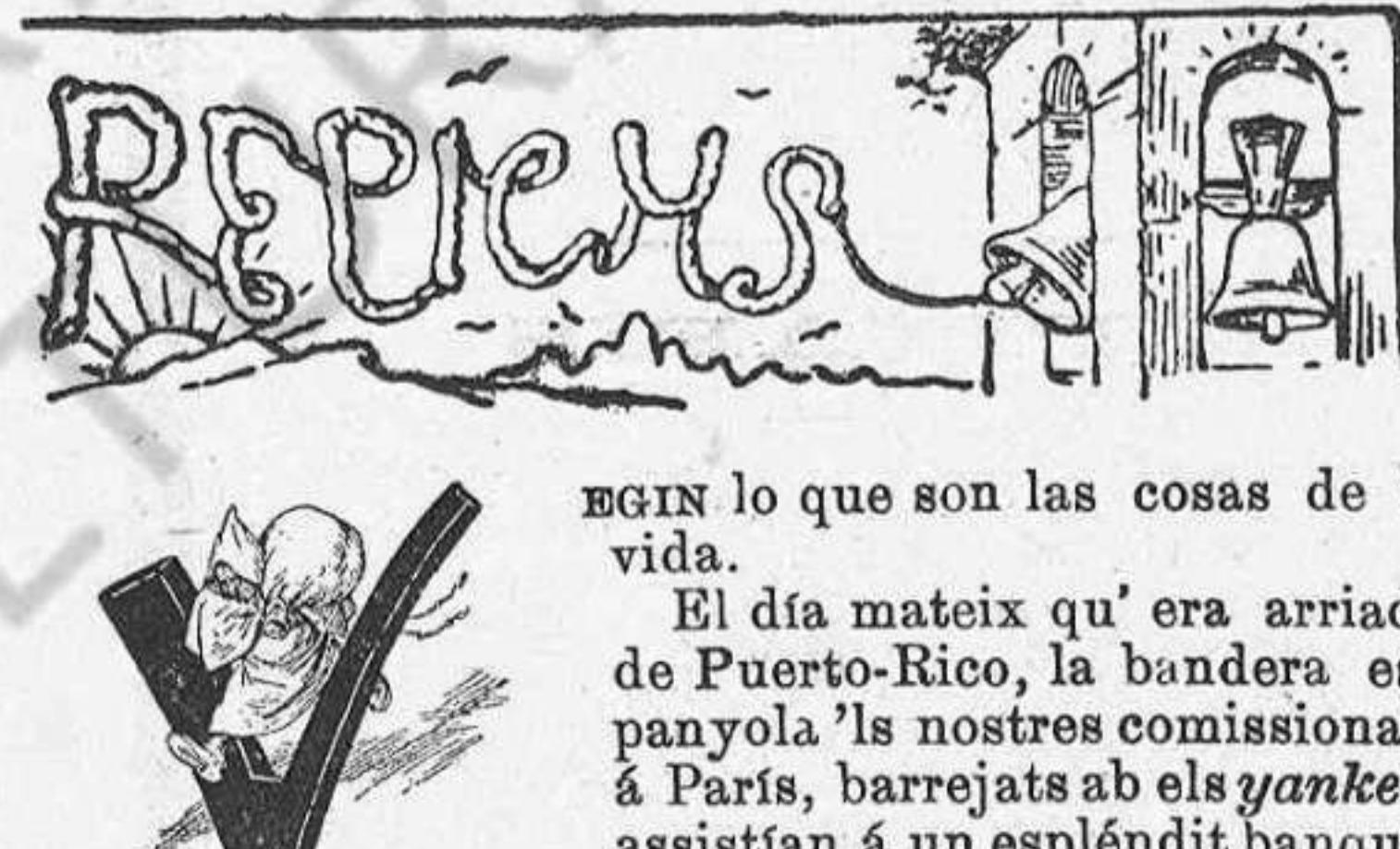
UN MORT CAR Y DOLENT

—Veyám si de mica en mica ens el treu
rérm de sobre.

va sortí airós, puig que havia del tot lograt lo seu fi;
no sols corona guanya va,
si que també creus á mils,
mes als creus y tal corona
no enlluernan pas ab son brill;
en cap testa quadraría
ni lluirà en cap pit;
sols un lloch hi ha bò per elles
i d' Espanya l' gran cementiri!

J. TORRENOBAT.

EGIN lo que son las cosas de la
vida.

El dia mateix qu' era arriada
de Puerto-Rico, la bandera es-
panyola 'ls nostres comissionats
á Paris, barrejats ab els yankees
organisat per l' embaixada dels

Estats Units en aquella capital.

Mentre Espanya perdía una isla, els representants
espanyols guanyaven un àpat.

Diguém ara ab el refrà castellà: «Los duelos con
pan, son menos.»

Maneras de caure.
Se pot caure de cap y ferse un trench.
Se pot caure d' esquina y estaburnirse.
Se pot caure de costat y rompre's un bras ó bé una
cama.

¿Pero creuhen vostés que son aquestas las pitjors
caygudas? De cap manera.

Es molt mes sensible caure de cul. ¿No es veritat se-
nyor Gamazo? Caure de cul es ridícul, y l' ridícul mata.

Ha mort á Madrid l' conde de Canga Argüelles autor
principal de las denuncias contra la Bella Chiquita.

La famosa bailarina, en pago de la gran propaganda
que l' difunt va ferli, déu á la seva bona memòria un
bon pic de dansa del ventre ben rexinxolada.

Si es agrahida com suposém, estém segurs que li
dedicarà y si l' Conde de Canga Argüelles no ressucita,
quedarà plenament probat qu' està ben mort.

Diu un telegrama:

«Comunican de San Sebastián que mientras se esta-
ban practicando ejercicios de cañón, retrocedió un
obús, hiriendo á tres artilleros.»

Està vist: els retrocessos sempre son funestos.

Un refran català que dedico als gamacistas:

«Qui mana á ca'n Ribot: l' amo ó el porch?»

Resposta de un gamacista poch aprensiu:

—Si van ben avinguts, el porch y l' amo.

El Sr. Baró, redactor del Brusi se'n ha anat á Ma-
drid y escriu desde allí cada correspondencia que n' hi
ha per sucari un pa tou de nou lliuras.

No sembla sino que D. Teodoro havent acabat els
turrons, vulga imitar á las vellas comares dels poblets,
que quan ja no fan goig y no poden ser estimadas per
ningú, s' dedicen á casamenteras.

El Sr. Baró voldria realisar la boda ó l' contuberni
de 'n Polavieja ab en Silvela.

Pero, D. Teodoro, vosté que tant presúm de religiós
y de moralista creu qu' encare no 'n tenim prou ab els
escàndols de Cádiz?

Per davant y per darrera
per darrera y per davant,
la situació que ara impera
va camí del botavant.

Va camí del botavant
per davant y per darrera,
per darrera y per davant.

El partit conservador esmicolat.
El partit fusionista pulverisat.
Aquell, a causa de la mort material
de'n Cánovas; l'últim à causa de la
mort moral de'n Sagasta.

¡Ay Senyor! ¡Y quin aspecte de ce-
mentiri ofereix avuy la política espa-
nyola! ¡Quànta desolació!... ¡Quànta des-
composició!... ¡Y sobre tot, quants morts
per enterrar!

Díalech entre un ex-ministre y un ex-
governador:

D. GERMAN:—Jo desde'l ministeri de
Foment hi fet grans coses.

D. PASQUAL:—També las hi fetas jo
desde'l govern civil de Cádiz.

D. GERMAN:—Jo hi reformat l'en-
senyansa.

D. PASQUAL:—Donchs mira, noy: jo
no hi passat de la *cartilla*.

Cassat al voi:

—No entençom certos homes pú-
blics capassos de aguantar tota mena
de desastres nacionals sense inmutarse,
quan sobrevenen fets com els escàndols
de Cádiz, s'alteran y's desesperan y
perden el mon de vista. ¿Ahont tenen el
rubor aquest fulans?

—A la cara, no.

—Donchs ahont.

—Al... dich: à la creu.

EPITAFIS

Aquí hi ha un mort inseapult
y an viu entre 'ls morts ocult.
¡Ay del que al un redimir
ó al altre enterrar intenta!
El mort se diu.... No's pot dir;
y el viu: Llibertat d'Imprempta.

¡Ja tenen rahó 'ls adagis!
Jo vaig morir, per dissord,
de misèria; y un cop mort....
varen ferme di uns sufragis.

PEP LLAUÑÉ.

Terror d'l mon algún temps,
aqui descansa un lleó,
que de vergonya morí
al ser vensut, per un porch.

Preneu exemple, mortals,
de aque't que rey ha sigut;
cortesans ahí'l cercavan
y avuy el cercan els cuchs.

MAGÍ CASANOVAS.

Destrossat per una bomba
reposa aquí un militar
que fent la guerra à Ultramar
troba la pau de ultratomba.

J. CARCASSÓ.

Descansa aquí un advocat,
mori de di una vritat.

J. ZENITRÁM.

Dintre aquest ninxo mesquí
jau lo mestre Pelegrí:
en famelich desespero
se vá empassar un puntero
y no'l vá poder pahí.

Lo doctor Pau Tallarinás
ab unes eynas molt finas
l'autopsia li practicá,
y en lo ventrell li notá
que s'hi havíen fet trenyinas.

E. SUNYÉ.

En eixa pobre llosana
pintada ab variats colors
descansan los detractors
de La Esquella y La Campana.

F. CARRERAS P.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciutadans J. Gili Torrefort, Pepet Torné, J. Tarrés, S. Hernández, Alsina de Garvots, C. G. Redembach, Lluiset de la Piga, M. Carbó de Alsina, L. Espinet, Joan Farrell, M. Bach, S. Teixidor, R. Homedes M., M. Ainaud, Noy dels cantis, A. Granauda, R. T., J. Miralles, R. Serra, R. Puig, D. Ferrer, Epigramàtic, R. Campins, J. Aubert Manent, Un Vilaseca, A. Snopmas, J. Bernadás, Pau Sala y El niñol Horrón:—*Lo que 'ns envian aquesta setmana no fa per casa*.

Ciutadans J. Zenitram, Noy de'n Nara, J. Carcassó, J. Jové y Calbó, Gonella poètic, E. Garcia, Miquetas, M. Casanovas, J. Miralles, Un Lampista, J. Gorina Roca, P. A. Moreno, Antonet, y Un Aixalabrat:—*Insertarém alguna cosa de lo que 'ns envian*.

Ciutadà A. del Singlot: Va bé 'l sonet y algunos epitafis, pero lo límitat del espay no 'ns ha permés insertarlo en lo nú-

LA MORT APESARADA (per M. MOLINÉ.)

—Tant mateix n'hi fet una mica massa!...

mero dels Morts. El díalech el trobém poch gracios.—*Aguiteta*: La composició es enginyosa; però l'última estrofa no l'hem entesa.—*V. Tarrida*: Va molt bé: anira al Almanach.—*Candor Salomé*: La composició es incorrecta, y apart de això duplo que la censura la deixés passar.—*F. Carreras P.*: Al número dels Morts no hi va cabre.—*F. Comas*: Lo mateix li dihém.—*J. Carbonell A.*: Miraré de aprofitarho.—*L. Negre*: Al rebre 'l dibuix y 'ls versos ja teniam el número confeccionat y van quedarse en terra.—*J. B. Narbert*: Rebuç el dupl'cat del quadret.—*Espionato*: Las composicions que 'ns remet no se sostenen.—*J. Staramsa*: Va bé.—*K. Borias W.*: El lapsus es un plagi, y mes que plagi, apropiació.—*F. Cornet*: No van prou bé.—*E. Sunyé*: La idea del article ja que no la forma es molt aprofitable. Dels versos ni l'idea ni la forma.—*J. Miralles*: No 'ns fa 1 pes.—*A. Carreras Gayan*: Es llàstima que les seves composicions sigan tan descuidades.—*C. Pérez*: Es fluixa.—*Jumera*: Examinarem les carteras desitjosos de compaire'l a la primera occasió: l'article per l'Almanach podrà tenir una mica mes de punta.—*J. Oliva B.*: La composició no diu gran cosa de nou: veurémos si li podém fer puesto: per l'altre Almanach encare hi es a temps.—*Escolar*: El gènere intim si no's troben pensaments

de alguna forsa y formes novas, acaba per ferse fastidios.—*Lluïset de la Piga*: Es fluix.—*J. Puig Cassanyas*: La composició la trobém bon xich fosca, sens dupte perque al escriurela no la sentia com altres degudas à la seva ploma.—*J. Munté F.*: No 'ns fa 'l pes.—*Berga y Boada*: Te l'article detalls bonichs; però en conjunt resulta una mica extrany. Es una mica alambicat que una noya estiga gelosa... de la lluna.—*R. Lluís P.*: No podem aprofitar, perque de dolent ho es, pero de veras.

Lo present número ha passat per la censura de la autoritat militar.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mijo, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 53.—Barcelona.